

Asia: VN/1305/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikelain, rehulain ja eläintautilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elintarvikelakia, rehulakia ja eläintautilakia. Muutoksen keskeinen tavoite on lisätä elintarvike- ja rehulakiin normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämät toimivaltuudet. Lakeihin tehtäisiin myös muita yksittäisiä muutoksia ja korjauksia.

Esityksen tavoitteena on tuoda elintarvike- ja rehulainsäädäntöön joustavuutta yllättävien yhteiskunnallisten tilanteiden varalta. Lakeihin lisättäisiin säännökset, joilla varmistetaan elintarvikkeiden ja rehujen saatavuus normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa.

On erittäin tärkeää, että elintarvikkeita ja elintarvikekontaktimateriaaleja koskevan lainsäädännön vaatimuksista voidaan joustaa tilapäisesti. Näin elintarvikeketjun toiminta voidaan turvata poikkeusolojen lisäksi myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa. Käytännössä tämä mahdollistaa sen, että tunnistetaan myös vakavat häiriötilanteet ilman, että tarvitsee todeta poikkeusoloja.

Joustoja voitaisiin häiriötilanteessa kohdistaa muun muassa:

- Elintarvikkeiden koostumukseen ja laatuun. Tämä on tarpeen esimerkiksi tuotteen valmistukseen käytettävän raaka-aineen saatavuuden häiriintyessä (esim. tuontituotteet).
- Elintarvikkeiden pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavoin annettaviin tietoihin. Esityksessä ei ole eritelty pakattuja ja pakkaamattomia elintarvikkeita ja tämän jouston tulisi koskea molempia tuoteryhmiä. Pakkaamattomien elintarvikkeiden osalta esimerkiksi allergioita ja intoleransseja aiheuttavien ainesosien, elintarvikkeen nimen sekä alkuperämaan ilmoittamisen tapaa ja sisältöä voi olla tarpeen muuttaa.

- Elintarvikekontaktimateriaaleihin ja niiden käyttöön sekä niitä koskeviin merkintöihin ja puhtausvaatimuksiin. Jousto on tarpeellinen, koska pakkausmateriaaleista voi olla puutetta häiriötilanteissa.
- Elintarviketoimintaa koskeviin tiloihin, rakenteisiin ja toimintaan liittyviin vaatimuksiin. Jousto on tarpeen, koska toimintaa voidaan joutua siirtämään toiseen toimipisteeseen häiriötilanteissa.
- Elintarvikkeiden käsittelyyn. Esimerkiksi lähituotteiden hyödyntäminen voi olla tarpeen häiriötilanteissa. Normaali-tilanteessa esimerkiksi multaisten tuotteiden käsittely ei ole mahdollista kaikissa keittiöissä.
- Kuljettamiseen ja lämpötilavaatimuksiin. Jousto lämpötilavaatimuksista on oleellinen. Häiriötilanne voi aiheutua esimerkiksi sähkökatkosta. Poikkeuksen avulla olisi mahdollista käyttää tuotteita, jotka tilapäisesti ylittävät tietyn lämpötilan kylmäsäilytyksessä tai isommassa muonituksessa. Myös tarjoiluajan pidentäminen olisi mahdollista.

MaRa pitää tärkeänä, että laissa varaudutaan poikkeuksellisiin oloihin. Häiriötilanteissa on mahdollista, että saatavilla on käyttökelpoisia elintarvikkeita, mutta poikkeuksellisen tilanteen vuoksi kaikkia elintarvikehygienian turvaamiseksi säädettyjä menettelyjä ei pystytä noudattamaan. Tällaisessa tilanteessa elintarvikealan toimijoille on annettava mahdollisuus harkita, miten tilanne pystytään hoitamaan huoltovarmuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Valmiuslaissa on säädettävä, millä viranomaisella on valtuudet todeta, että elintarvikelain säännöksistä joustetaan tilapäisesti poikkeuksellisen tilanteen vuoksi.

Hygieniapassitestaaja

Voimassa olevan lain mukaan Ruokavirasto valvoo hygieniapassitestaajien toimintaa ja voi peruuttaa testaajan hyväksynnän, jos testaaja ei ole järjestänyt hygieniapassitestejä tai myöntänyt hygieniapasseja yli kolmeen vuoteen. Ruokavirasto voi peruuttaa hyväksynnän myös, jos testaaja on rikkonut hygieniapassista annettuja säännöksiä tai määräyksiä eikä ole korjannut toimintaansa Ruokaviraston kehotuksesta.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Ruokavirasto voisi peruuttaa hygieniapassitestaajan hyväksynnän, jos testaaja on olennaisesti rikkonut hygieniapassitestaamisesta annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Viime aikoina on tullut esiin tapauksia, joissa hygieniapassitestaaja on rikkonut säännöksiä ja ohjeistanut tai auttanut testattavia selviytymään hygieniapassikokeesta. Siksi MaRa kannattaa lain muuttamista siten, että säännöksiä rikkoneen hygieniatestaajan hyväksyntä voidaan peruuttaa.

Aittoniemi Veli-Matti
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry